

Batman Merkezinde ve İlçelerinde Rekreasyon Alanlarının İncelenmesi¹

Neslihan EKİNGEN²

Hacı Murat ŞAHİN³

Gönderim Tarihi: 14.09.2020

Yayın Tarihi: 31.05.2021

Öz

Sanayileşmenin artması ve kentleşmenin etkisi Dünya’da ve Türkiye’de insanların yaşam biçimlerini de değişime uğratmıştır. Değişen dünyada insanların doğayla ilişkileri, kişisel ihtiyaçları ve sosyal ilişkileri de zamanla birlikte köklü bir değişime uğramıştır. Betonlaşan şehirler, değişen ve modernleşen yaşam biçimleri özellikle yoğun çalışma temposu kişilerin yaşam alanlarını daraltmıştır. Kişilerin stresli yaşam tarzı psikolojik, sosyolojik ve fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu olumsuzluk kişilerde yeni değişim ve yenilenme ihtiyacını doğurmuş ve bireyleri yeni arayışlara sevk etmiştir. Betonlaşan şehirlerin stresli yaşam koşullarından ve bunaltıcı havasından bir süreliğine bile uzaklaşmak isteyen insanlar, dinlenebilecekleri, eğlenebilecekleri, doğayla baş başa kalabilecekleri, temiz hava alabilecekleri ortamlara olan talebi arttırmıştır ve her geçen gün de bu talep artmaktadır. Bu durum da rekreatif faaliyetlerin artmasına ve çeşitlenmesine yol açmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’nin nüfus bakımından orta ölçekli kenti olan Batman Kentinin ve ilçelerinin rekreasyon olanakları ve belirli rekreasyon alanları incelenmektedir. Araştırmanın temelini oluşturan rekreasyon alanları belirlendikten sonra yıl içerisinde bu alanlara gidilip yerinde araştırma yapılmıştır. Doğal ortam ve rekreasyon alanları gözlemlenmiş, yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve eksiklikler saptanmıştır. Söz konusu alanların imkân ve sorunlarının tespiti için rekreasyonel etkinliklere katılanlara ve yöre halkına yönelik anket çalışması yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22 Paket programı kullanılmış, analizlerde betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Batman kenti ve ilçelerinde sayı olarak rekreasyon alanlarının fazla fakat kullanılabilirlik açısından yeterli olmadıkları görülmüştür. Bu sebeple yöre halkı rekreatif donatı eksikliği bulunmayan alanlara fazla yönelmekte buda bu alanların yoğun kullanımına sebep olmaktadır. Bu kısır döngü sonucu kullanılmayan alanlar daha da bakımsız kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Batman Kenti, Rekreasyon, Hasankeyf, Sason Kanyonu, Batman Baraj Gölü

Investigation of Recreation Areas in Batman City Center and Districts

Abstract

Increased industrialization and the effects of urbanization in the world and also in Turkey has interfered with people’s lifestyles change. In the changing world, people’s relations with nature, personal needs and social relations have also changed drastically over time. Concrete cities, changing and modernizing lifestyles, especially the busy pace of work has narrowed the living space of people. The stressful lifestyle of the people affects the psychological, sociological and physical development negatively. This negativity led to the need for new changes and regeneration in

¹ Bu çalışma Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

² Neslihan Ekingen, GHSİ, Batman, Türkiye, neslihan.ekingen@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6528-6279

³ Sorumlu Yazar: Hacı Murat Şahin, Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Türkiye, hmuratsahin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6667-1195

individuals and directed individual stonew searches. People who want to getaway from the stressful living conditions of the cities that have become concrete and have to swim for a while, have increased the demand for environments where they can relax, have fun, be alone with the nature and get fresh air and this demand is increasing day by day. This situation leads to an increase and diversification of recreational activities. In this study, recreation facilities and recreation areas in particular medium-sized city in terms of population and districts of the city of Batman in Turkey are examined. After determining there creation are as that constitute the basis of the research, the sesites were visited in the year. Natural environment and recreation areas were observed, examined on site, photographed and deficiencies were determined. In order to determine the possibilities and problems of the seareas, a survey was conducted for those who participated in recreational activitie sand for the local people. SPSS 22 package program was used to analyze the data and descriptive statistica techniques were used in theanalysis. As a result of thestudy, the number of recreation areas in Batman city an ditsdistricts washigh but it was observed to be less in terms of usability. For this reason, the local people are looking more to wards the areas with lack of reinforce mentre inforcement and this leads to intensive use of the seareas. As a result of this viciouscycle, unusedareasareless maintenance-free.

Key Words: Batman City, Recreation, Hasankeyf, Sason Canyon, Batman Dam Lake

Giriş

Boş zaman ve rekreasyon düşüncelerinin zihindeki soyut ve genel tasarımı kişisel deneyimlere ve idraka göre kurulduğu için sayıca çok fazla manaya sahiptir. Rekreasyon kavram olarak kişiye özgü bakıldığında, çimlerde yürümeyi, televizyon seyretmeyi, şehirde bir akşam gezinti yapmayı veya vakit geçirmeyi, çocuklarınızı oyun parkına götürmeyi, müzik dinlemeyi ve bunlardan başka yapmayı arzuladığınız her şeyi kapsamaktadır. Serbest zaman kuramcıları bu ve benzerleri gibi tecrübelerin daha başka nasıl isimlendirile bilirliği üzerine çalışmışlardır ve bu aktivitelerin isminin müsait zaman, boş zaman, rekreasyon, serbest zaman, bencilik, yaratıcılık hatta eğlence ve çalışmama manasına gelen Hedoinizm mi denmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır (McLean ve Hurd, 2012).

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından ise Rekreasyon kavramı “*insanların boş zamanlarında eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler*” biçiminde açıklamıştır.

21. Yüzyılda bilim ve teknolojide baş döndürücü hızda yaşanan gelişmeler sonrası neredeyse bütün bilim dallarında olduğu gibi spor bilimleri de bu gelişmelerden etkilenmiştir. Yaşanılan hızlı gelişim, kişisel ve toplumsal yaşantıları da etkilemekte ve değiştirmektedir. İnsanların değişime adapte olmaları, kabullenmeleri ve uyum sağlamaları, hayatlarını kolaylaştırmakta, kendi benlikleri için daha çok zaman ayırarak çoğu kez yaşamlarından haz duymalarını sağlamaktadır. Bunun neticesinde kişisel ve dolayısıyla toplumsal mutluluk ön plana çıkmaktadır. Böylece yaşadığımız zamanın ve hayatın değeri daha anlamlı hale gelmekte ve kişi kendisinin dilediği gibi geçirebileceği zaman dilimine ihtiyaç duymaktadır (Özbey ve Çelebi, 2011).

Kent merkezi yada etrafında bulunan ve bireylere mesafesi 0-20 km arasında değişen ve bireylerin özellik ve taleplerine göre düzenlenme yapılması gereken rekreatif tesis ve alanlarının ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımından ele alınan özellikleri, kentsel ölçekte ve bireylere yakın rekreasyon imkanları sunmalarıdır. Bu rekreasyon alanları Şöyle sıralanabilir:

- Çocuk oyun alanları, semt parkları, çocuk parkları, mahalle parkları
- Kapalı veya açık spor tesisi veya alanı
- Ağaçlıklı yollar (alleler), gezinti yerleri (promenad), aile gazinoları, çay bahçeleri
- Tiyatro-sergi salonları, sinema, eğlence merkezleri, gece kulüpleri
- Botanik ve hayvanat bahçeleri, Planoteryum (Planoterium), Arboterum (Arboterium)'lar

-Müze, kütüphane, lunapark ve fuar

-Bale-opera-konser salonlarıdır (Turizm Bakanlığı, 1978).

Rekreasyonel alanların planlanma aşamalarında rekreatif faaliyette bulunacak bireylerin tercihleri ve buldukları faaliyetlerden tatmin olmaları temel alınmalıdır. Sosyal çevrenin rekreasyonel ihtiyaçları, serbest zamanlarını nerede ve nasıl değerlendirdikleri, ekonomik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları temel alınarak bu sağlanabilir. Rekreatif alanların kalitesi bu koşullar sağlandığı zaman fazlalaşmaktadır. Rekreasyon alanının ne gibi kaynakları barındırdığı ve bu kaynakların ne derecede kullanılabilirdiği, kalite düzeyi ve rekreatif faaliyetlere katılan bireyleri ne derecede tatmin ettiği baz alınarak planlama yapılmalıdır (Uzun ve Altunkasa, 1997).

Bu araştırmada da Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyonel alanları nitelik ve nicelik yönüyle incelenerek, rekreasyonel alanlara ilişkin halkın görüşlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada var olan durumu sorgulayan betimsel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 1996).

Araştırma Grubu

Batman Kenti'nde yaşayan halkın rekreasyonel alanlarla ilgili düşüncelerini bulabilmek için araştırmamızda anket çalışması uygulanmıştır. Anket çalışmasının araştırma evrenini Batman Kent merkezinde ve ilçelerinde yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Anket çalışmasıyla Batman Kentinde yaşayan bireylerin rekreasyonel faaliyetlerde bulunma durumları ankette verilen kişisel bilgilerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket; 15-28 Haziran tarihleri arasında Batman Kent merkezinin yoğun yerlerinden biri olan Atatürk Park'ında ve Batman Kenti'nin İlçelerinde bulunan ve tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen kişilere uygulanmıştır. Batman Kent nüfusu dikkate alınarak, hedef kitle sayısının belirlenmesi için örneklem büyüklüğünün saptanması formülünden faydalanılmıştır. Hedef kitle büyüklüğü (N) 585.252 kişidir. 0.05 örnekleme hatası ile örneklem büyüklüğü (n) 434 kişi olarak formülde yerine konarak hesaplanmıştır.

Hedef kitledeki kişi sayısı bilindiğinden;

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot pq}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot pq}$$

d².(N-1)+ t².pq formülü kullanılmıştır.

Formüllerde;

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot pq}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot pq}$$

d².(N-1)+ t².pq formülü kullanılmıştır.

Formüllerde;

N: Hedef kitledeki birey sayısı (585.252)

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)(0,5)

q: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)(0,5) t : $\alpha=0,05$ serbestlik derecesinde teorik t değeri, tablo karşılığı 1,96'dır (1,96)

d: Olayın görülme sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır (0,05) (Karatay, 2010).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Düner (2016) tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Anket 30 sorudan oluşmaktadır. Anket formundaki soruların ilk altısı demografik sorular (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, aylık gelir, yaşanan yer) yirmi üçü ise Batman'da yaşayan halkın rekreasyonel alanlarına ilişkin görüşlerini ve rekreasyon aktivitelerine katılımını ölçmek amacıyla hazırlanan sorulardan, son soru ise açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS 22 Paket programından yararlanılmıştır. Analizlerde betimsel istatistik tekniklerinden yüzde, frekans ve ortalamalar alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular çizelgeler halinde sunulmuştur.

Tablo1. Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri

Cinsiyet	n	%
Erkek	237	54,6
Kadın	197	45,4
Yaş		
<20	48	11,1
20-29	175	40,3
30-39	141	32,5
40-49	50	11,5
>49	20	4,6
Medeni durum		
Bekar	210	48,4
Evli	224	51,6
Eğitim Durumu		
İlköğretim	28	6,5
Lise	157	36,2
Üniversite	205	47,2
Yüksek lisans	40	9,2
Doktora	4	0,9
Meslek		
Memur	187	43,1
İşçi	65	15,0
Serbest	24	5,5
Öğrenci	129	29,7
Diğer	29	6,7
Aylık Gelir (TL)		
<1001	131	30,2
1001-2000	68	15,7
2001-3000	62	14,3
3001-4000	131	30,2
>4000	42	9,7
Yaşanılan yer		
İl merkezi	313	72,1
İlçe	101	23,3
Belde	6	1,4
Köy	14	3,2
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre araştırmaya katılan bireylerin %54,6'sını erkekler, %45,4'ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Bireylerin yaş dağılımına bakıldığında, %11,1' inin 20 yaş ve altındaki bireylerden, %40,3'ünün 20-29 yaş arası bireylerden, %32,5'inin 30-39 yaş arası bireylerden, %11,5'inin 40-49 yaş arası bireylerden ve %4,6'sının ise 49 yaş ve üzeri bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bireylerin %48,4'ünü bekar ve %51,6'sını ise evliler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumuna bakıldığında ise; büyük çoğunluğun üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim durumu olarak bireylerin %47,2'si üniversite, %36,2'si lise, %9,2'si yüksek lisans, %6,5'i ilköğretim ve %0,9'unu da doktora eğitimi alanlardan oluşmaktadır. Meslek olarak bireylerin %43,1'i memur, %29,7'si öğrenci, %15,0'ı işçi, %5,5'i serbest meslek ve %6,7'si ise diğer meslek grubu mensuplarıdır. Bireylerin aylık gelir düzeyine bakıldığında %30,2'lik bir kısmın 1000 TL altında, %30,2'lik bir kısmın ise 3001-4000 TL arasında aylık gelirinin olduğu görülmektedir. Geriye kalanların ise %15,7'si 1001-2000 TL, %14,3'ünün 2001-3000 TL ve %9,7'sinin ise 4000 TL ve üzerinde aylık gelirlerinin olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %72,1'inin kent merkezinde, %23,3'ünün ilçede, %1,4'ünün belde ve %3,2'sinin ise köyde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 2. Anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilginiz var mıydı?

	Frekans	Yüzde
Evet	186	42,9
Hayır	248	57,1
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %42,9'unun anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olduğu, %57,1'inin ise anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. *Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gidermisiniz?*

	Frekans	Yüzde
Evet	376	86,6
Hayır	58	13,4
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %86,6'sı rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gittiklerini, %13,4'ü ise rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gitmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4. *Rekreasyon alanlarında sizin için önemli olan öncelik nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Doğal güzellik	365	34,4
Tarihi mekânlar	254	24,0
Avcılık/Balık tutma	65	6,1
Kamp yapma	105	9,9
Piknik yapma	195	18,4
Kaplıcalar	76	7,2

Toplam	1060	100
---------------	------	-----

(434 kişi arasında birden fazla şık işaretleyenler olduğu için 1060 cevap alınmıştır.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %34.4'ü doğal güzellik, %24.0'ı tarihi mekanları, %6.1'i avcılık-balık tutmayı, %9.9'u kamp yapmayı, %18.4'ü piknik yapmayı ve %7.2'si ise kaplıcaları tercih ettikleri görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta katılımcıların büyük çoğunluğunun doğal güzellikleri tercih etmeleridir. Tarihi mekânları gezme ve piknik yapmayı da bireylerin rekreasyonel faaliyetleri arasında çok tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 5. *En çok hangi mevsimi tercih edersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Yaz	149	23,5
Sonbahar	121	19,1
Kış	39	6,2
İlkbahar	272	42,9
Her mevsim	53	8,4
Toplam	634	100

(434 kişi arasında birden fazla şık işaretleyenler olduğu için 634 cevap alınmıştır.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %42.9'u ilkbahar, %23.5'i yaz, %19.1'i sonbahar, %6.2'si kış ve %8.4'ünde her mevsimi tercih ettikleri görülmüştür. Batman kentinde kışlar kar yağışlı geçerse de soğuk, yazlar ise iklimi dolayısıyla çok sıcak geçer. Yaz aylarının çok kurak ve sıcak olmasından dolayı yöre halkının rekreasyonel aktivitelere katılımı daha çok güneşli ve yeşil olan ilkbahar aylarında tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca yaz aylarının çok sıcak ve kurak geçmesi halkın yaz aylarında da serinleyip ferahlayacakları rekreasyonel alanları tercih ettiklerini göstermiştir.

Tablo 6. *Ne kadar süre ile rekreasyon faaliyetini gerçekleştirirsiniz?*

	Frekans	Yüzde
Hemen hemen her gün	15	3,5
Haftada bir	56	12,9
Ayda bir kez	91	21,0
Yılda 1-2kez	164	37,8
Bayram ve tatil dönemi	87	20,0
Hiç	21	4,8
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %3.5'i hemen hemen her gün, %12.9'u haftada bir, %21.0'ı ayda bir kez, %37.8'i yılda bir-iki kez, %20.0'ı bayram ve tatil dönemlerinde rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirdiklerini, %4.8'in ise rekreasyonel faaliyeti hiç gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 7. *Rekreasyon faaliyeti için bütçe ayırıyor musunuz?*

	Frekans	Yüzde
Evet	211	48,6
Hayır	223	51,4
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %48.6'sı rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırırken, %51.4'ü ise rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırmadıkları görülmüştür.

Tablo 8. *Rekreasyon faaliyeti için ne kadar bütçe ayırırsınız?*

Bütçe	Frekans	Yüzde
0-100	230	53,0
101-200	69	15,9

201-300	135	31,1
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %53.0'ı 0-100 TL, %15.9'u 101-200 TL ve % 31.1'i ise 201-300 TL rekreasyon faaliyetleri için bütçe ayırdıkları görülmüştür.

Tablo 9. *En çok tercih ettiğiniz rekreasyon alanları nerelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Hasankeyf Tarihi Alanları	322	28,9
Kozluk Aynegebire Piknik Alanı	157	14,1
Batman Çayı Kıyısı	91	8,2
Yaşar Kemal Kent Ormanı	25	2,2
Batman Baraj Gölü	66	5,9
Sason Çayı (Rafting, Kano, Oryantiring, Trekking)	53	4,7
Gercüş KırkatGöleti Mesire Alanı	63	5,6
Sason Kanyonu	29	2,6
Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı	170	15,2
Şehir Merkezindeki Parklar	140	12,5
Toplam	1116	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 1116 olmuştur.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %28.9'unun Hasankeyf Tarihi alanlarını, %15.2'sinin Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanını, %14.1'inin Kozluk Aynegebire piknik alanını, %12.5'inin şehir merkezindeki parkları, %8.2'sinin Batman Çayı kıyısını, %5.9'unun Batman Baraj Gölünü, %5.6'sının Gercüş KırkatGöleti Mesire Alanını, %4.7'sinin Sason Çayını, %2.6'sının Sason Kanyonunu ve %2.2'si ise Yaşar Kemal Kent Ormanını en çok tercih ettikleri rekreasyon alanlarıdır.

Tablo 10. *Gittiğiniz yerlerde daha çok nelere ihtiyaç duyarsınız?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Masa-sandalye olmalı	249	25,7
Çocukların vakit geçirebileceği oyun parkı olmalı	211	21,8
Büfe – Lokanta olmalı	212	21,9
Ulaşım imkanları olmalı	296	30,6
Toplam	968	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 968 olmuştur.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %30.6'sı gittikleri rekreasyon alanları için ulaşım imkanı, %21.9'u büfe-lokanta, %21.8'i çocukların vakit geçirebileceği oyun parkı ve %25.8'i de masa sandalye olmalı cevaplarını verdikleri görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında oranların birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. İlk sırayı ulaşım imkânları alırken sonrasında ise masa-sandalye, büfe-lokanta ve çocuk oyun parkı gelmektedir. Bir rekreasyon alanı için bu seçenekler vazgeçilmezdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde ise bu seçenekler tam olarak bulunmamaktadır. İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti mesire alanında rekreasyonel donatılar daha yeterli olmasına rağmen büfe-lokanta imkânı ve ulaşım zorluğu bulunmaktadır.

Tablo 11. *Gittiğiniz yerlerde yemek ihtiyacınızda neyi tercih edersiniz?*

	Frekans	Yüzde
Kendin pişir- kendin ye.	296	68,2
Lokantalı yerleri tercih ederim.	138	31,8
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %68.2'si kendin pişir-kendin ye yeme şeklini tercih ederken %31.8'i de lokantalı yerleri tercih ettiği görülmüştür.

Tablo 12. *Rekreasyon faaliyeti içerisinde Batman'ın halkına sunduğu olanaklar nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Güzel bir hava ve iklime sahiptir	169	32,3
Rahatlatıcı ve dinlendirici bir yerdir	43	8,2
Kış ile yaz mevsimi ve dağ turizmi için önemli bir yerdir	173	33,0
Boş zamanlarımızı değerlendirebileceğimiz birçok yere sahiptir	139	26,5
Toplam	524	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 524 olmuştur.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %33.0'ı kış ile yaz mevsimi ve dağ turizmi için önemli bir yerdir derken, %32.3'ü güzel bir hava ve iklime sahiptir, %26.5'i boş zamanlarımızı değerlendirebileceğimiz birçok yere sahiptir, %8.2'sinin ise rahatlatıcı ve dinlendirici bir yerdir cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Tablo 13. *Sağlık turizmi açısından Batman Kaplıcaları'nı tercih eder misiniz?*

	Frekans	Yüzde
Evet, yeterli donanım ve olanaklara sahiptir.	139	32,0
Hayır, yeterli olanak ve donanımına sahip değildir.	295	68,0
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %32'si Batman kaplıcalarını yeterli donanım ve olanaklara sahip bulurken, %68.0'ı ise Batman kaplıcalarını yeterli donanım ve olanaklara sahip bulmamaktadırlar. Sağlık turizmi bakımından değerli mineralleri bulunan fakat kaplıcanın yetersiz donanımına ve olanaklara sahip olmamasından dolayı katılımcıların %68.0'ının kaplıcalarını tercih etmedikleri görülmüştür.

Tablo 13. *Batman'a yakın bir ilde yaşasaydınız ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için gelir miydiniz?*

	Frekans	Yüzde
Evet	254	58,5
Hayır	180	41,5
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %58.5'i Batman'a yakın bir ilde yaşamaları halinde ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için Batman'a geleceklerini, %41.5'i ise Batman'a gelmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13. *Rekreasyon faaliyetleri Batman kentinin gelişimine sizce nasıl katkıda bulunuyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*

	Frekans	Yüzde
Hava, su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağlıyor	109	15,0
Pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabildiği bir alan olarak kent halkının sosyal yaşamına katkı sağlıyor	225	30,9
Kentin tanıtımını sağlıyor	183	25,1
Kentin turizmüne katkı sağlıyor	212	29,1
Toplam	729	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 729 olmuştur.)

Çizelge'ye göre katılımcıların %30.9'u pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabildiği bir alan olarak rekreasyon faaliyetlerinin Batman kent halkının sosyal yaşamına katkıda bulunduğunu, %29.1'i kentin turizmüne katkı sağladığını, %25.1'i kentin tanıtımını sağladığını ve %15.0'ı da hava su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Tablo 14. Rekreasyon faaliyetine katılma amacınız nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Doğa yürüyüşü yapma	212	12,6
Kayak yapmak	28	1,7
Dağa tırmanmak	40	2,4
Dinlenmek	304	18,1
Piknik yapmak	268	15,9
Manzara seyretmek	230	13,7
Temiz hava almak	271	16,1
Gezinti yapmak	262	15,6
Kaplıcalardan yararlanmak	67	4,0
Toplam	1682	100

(434 kişi birden fazla şık işaretlediği için 1682 yanıt alınmıştır)

Çizelge'ye göre katılımcıların %12,6'sının doğa yürüyüşü yapmak, %1,7'sinin kayak yapmak, %2,4'ünün dağa tırmanmak, %18,1'inin dinlenmek, %15,9'unun piknik yapmak, %13,7'sinin manzara seyretmek, %16,1'inin temiz hava almak, %15,6'sı gezinti yapmak ve %4,0'ının ise kaplıcalardan faydalanmak amacıyla rekreasyonel faaliyete katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 15. Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak etkileyen sebepler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Hava kirliliği	239	24,3
Su kirliliği	149	15,1
Gürültü	229	23,3
Trafik	121	12,3
Yoğun kullanım	246	25,0
Toplam	984	100

(Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretlediği için n:984 olmuştur)

Çizelge'ye göre katılımcıların %24,3'ü hava kirliliğinin, %15,1'i su kirliliğinin, %23,3'ü gürültünün, %12,3'ü trafiğin ve %25,0'ı da yoğun kullanımdan dolayı rekreatif alanlardan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre katılımcıları gittikleri rekreasyon alanlarında en çok yoğun kullanım, hava kirliliği ve gürültü etkilemektedir.

Tablo 16. Eğlenme, dinlenme, piknik, gezinti, hoşça vakit geçirmek gibi rekreasyonel amaçlarla gittiğiniz yerler de kaç saat kalırsınız?

	Frekans	Yüzde
Bir saatten az, kısa süreli	13	3,0
Bir kaç saat	170	39,2
Sabahtan öğlene kadar	12	2,8
Öğleden akşama kadar	92	21,2
Sabahtan akşama kadar	147	33,8
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %39,2'sinin birkaç saat, %33,8'inin sabahtan akşama kadar, %21,2'sinin öğleden akşama kadar, %3,0'ının bir saatten az ve %2,8'inin ise sabahtan öğlene kadar rekreatif alanda zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 17. *Rekreasyon faaliyetine genelde kimlerle katılırsınız?(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*

	Frekans	Yüzde
Yalnız	10	1,9
Ailemle	273	52,0
Arkadaş grubumla	206	39,2
Akraba - yakınlarımla	36	6,9
Toplam	525	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:525 olmuştur)

Çizelge'ye göre katılımcıların %52.0'si aileleri ile, %39.2'si arkadaş grubuyla, %6.9'u akraba ve yakınları ile rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarını, %1.9'u ise rekreasyon faaliyetlerine yalnız katılmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 18. *Rekreasyon alanlarına hangi ulaşım aracı ile gidersiniz?(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*

	Frekans	Yüzde
Özel otomobille	306	65,2
Otobüsle	79	16,8
Arkadaş grubumuzla temin ettiğimiz araç ile	84	17,9
Toplam	469	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:469 olmuştur)

Çizelge'ye göre katılımcıların %65.2'si özel otomobili, %17.9'u arkadaş grubuyla temin edilen aracı, %16.8'inin ise otobüsle rekreasyon alanlarına gitmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 19. *Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz?*

	Frekans	Yüzde
Evet	72	16,6
Hayır	362	83,4
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %16.6'sı Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli bulurken, %83.4'ü Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 20. *Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz?*

	Frekans	Yüzde
Evet	39	9
Hayır	395	91
Toplam	434	100

Çizelge'ye göre katılımcıların %9'unun Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulduklarını, %91'inin ise Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının sayısı fazla olmasına rağmen katılımcıların bu alanları eksik görme sebebinin, yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Rekreatif alanlar rekreasyonel faaliyet açısından yeterli donanım ve olanaklara sahip alanlar haline dönüştürüldüğünde hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artabilecektir.

Tablo 21. *Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının artırılması için neler yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*

	Frekans	Yüzde
Etkili reklam çalışması	157	22,8
Proje yarışmaları	310	45,1
Daha fazla bilgilendirme	221	32,1
Toplam	688	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:688 olmuştur.)

Çizelge'ye göre rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının artırılması için katılımcıların %32.1'i daha fazla bilgilendirme, %45.1'i proje yarışmaları ve %22.8'i ise etkili reklam çalışmasının yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Tablo 22. *Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik hangi çalışmalar yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*

	Frekans	Yüzde
Alan sınırlandırması	106	17,5
Ücretlendirme	120	19,8
Cezaların artırılması	272	44,8
Özelleştirme	109	18,0
Toplam	607	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:607 olmuştur)

Çizelge'ye göre Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik olarak katılımcıların %44.8'inin cezaların artırılması, %19.8'inin ücretlendirmenin yapılması, %18.0'inin özelleştirmeye gidilmesi ve %17.5'inin ise bu alanların sınırlandırması gerektiğini belirtmişlerdir.

Rekreasyon alanları ile ilgili sorunlarınız var mı varsa çözüm önerilerinizi yazar mısınız? Açık uçlu sorusuna katılımcıların verdiği cevapların çoğunda Batman Çayı Kıyısının ıslah projesinin tamamlanması konusu mevcuttur. Uzun süredir devam eden ıslah çalışmalarının artık sona ermesi beklentisi içersinde olan Batman halkı yeni bir rekreasyon alanına kavuşmak istemektedir. Rekreasyon alanlarında rekreatif donatı eksiklikleri mevcuttur. Katılımcılar en çok bu konu hakkında yorumda bulunmuş ve rekreatif donatıların (wc, lavabo, mescit) olmaması veya eksik ve kirli bulunduğunu belirtmişlerdir. Rekreatif alanlarda çocuk oyun parkının bulunmamasını, kamelya, oturma banklarının eksik veya yetersiz olduğunu ve rekreasyon alanlarının yeşil alan bakımından eksik oluşunu da ayrıca görüş olarak belirtmişlerdir. Rekreasyon alanlarında yoğun kullanıma bağlı olarak çevre kirliliğinin oluşması, bu alanlarda temizlik ve güvenlik görevlisinin olmaması katılımcıların yazdığı görüşler arasında bulunmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Batman Kenti kültürel zenginliği ve doğal güzellikleri ile Türkiye'de turizm merkezi olmaya aday kentlerden biridir. Kentte petrolün bulunması kentin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır.1940 yılında kentte petrolün keşfedilmesiyle beraber kurulan yeni işletmelerin sayısı artmış ve buda beraberinde kent nüfusunu hızla artmıştır. 2007 yılında kurulan Batman Üniversitesi de bu nüfus artışını desteklemiştir. Yaşanan bu gelişmelerle beraber kentteki konut miktarı artmış, çevre kirliliği ve trafik baş göstermiştir. Bu olumsuzlukların giderek artması kent insanını rekreatif aktivitelere daha çok yönlendirmektedir. Bu kapsamda Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyon alanlarının halkın gözüyle incelendiği bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Araştırmaya katılan halkın %42.9'unun araştırma anketine katılmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olduğunu, %57.1'inin ise anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında herhangi bir bilgisinin olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gittiklerini daha çok doğal güzellikleri ve rekreasyonel aktivitelere katılımı daha çok güneşli ve yeşil olan ilkbahar aylarında tercih ettikleri görülmüştür. Katılımcıların yarısı rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırırken kalan diğer yarısı ise rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırmamaktadır.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu, katılımcıların %28.9'unun Hasankeyf Tarihi alanlarını, %15.2'sinin Kırda Dağı İl Özel İdare Mesire Alanını, %14.1'inin Kozluk Ayngebire piknik alanını, %12.5'inin şehir merkezindeki parkları, %8.2'sinin Batman Çayı kıyısını, %5.9'unun Batman Baraj Gölünü, %5.6'sının Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanını, %4.7'sinin Sason Çayını, %2.6'sının Sason Kanyonunu ve %2.2'si ise Yaşar Kemal Kent Ormanını en çok tercih ettikleri rekreasyon alanları olduğu görülmüştür. Katılımcıların gittikleri rekreasyon alanları için ilk sırayı ulaşım imkânları alırken sonrasında ise masa-sandalye, büfe-lokanta ve çocuk oyun parkı gelmektedir. Bir rekreasyon alanı için bu seçenekler vazgeçilmezdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde ise bu seçenekler tam olarak bulunmamaktadır. İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti mesire alanında rekreasyonel donatılar daha yeterli olmasına rağmen büfe-lokanta imkânı ve ulaşım zorluğu bulunmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu kendin pişir-kendin ye yeme şeklini tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Sağlık turizmi bakımından değerli mineralleri bulunan fakat kaplıcanın yetersiz donanımına ve olanaklara sahip olmasından dolayı katılımcıların büyük oranda kaplıcaları tercih etmedikleri, Batman'a yakın bir ilde yaşamaları halinde ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için Batman'a geleceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %30.9'u pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabildiği bir alan olarak rekreasyon faaliyetlerinin Batman kent halkının sosyal yaşamına katkıda bulunduğunu, %29.1'i kentin turizmüne katkı sağladığını, %25.1'i kentin tanıtımını sağladığını ve %15.0'ı da hava su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Yine katılımcıların %12.6'sının doğa yürüyüşü yapmak, %1.7'sinin kayak yapmak, %2.4'ünün dağa tırmanmak, %18.1'inin dinlenmek, %15.9'unun piknik yapmak, %13.7'sinin manzara seyretmek, %16.1'inin temiz hava almak, %15.6'sı gezinti yapmak ve %4.0'ının ise kaplıcalardan faydalanmak amacıyla rekreasyonel faaliyetlere katıldıklarını, %24.3'ü hava kirliliğinin, %15.1'i su kirliliğinin, %23.3'ü gürültünün, %12.3'ü trafiğin ve %25.0'ı da yoğun kullanımdan dolayı rekreatif alanlardan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre katılımcıları gittikleri rekreasyon alanlarında en çok yoğun kullanım, hava kirliliği ve gürültü etkilemektedir. Katılımcıların %39.2'sinin birkaç saat, %33.8'inin sabahtan akşama kadar, %21.2'sinin öğleden akşama kadar, %3.0'ının bir saatten az ve %2.8'inin ise sabahtan öğlene kadar rekreatif alanda zaman geçirdiklerini, %52.0'si aileleri ile, %39.2'si arkadaş grubuyla, %6.9'u akraba ve yakınları ile rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarını, %1.9'u ise rekreasyon faaliyetlerine yalnız katılmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını ve Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının sayısı fazla olmasına rağmen katılımcıların bu alanları eksik görme sebebinin, yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Rekreatif alanlar rekreasyonel faaliyet açısından

yeterli donanım ve olanaklara sahip alanlar haline dönüştürüldüğünde hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artabilecektir. Rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının artırılması için katılımcıların daha fazla bilgilendirme, proje yarışmaları ve etkili reklam çalışmasının yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik olarak katılımcıların %44.8'inin cezaların artırılması, %19.8'inin ücretlendirmenin yapılması, %18.0'inin özelleştirmeye gidilmesi ve %17.5'inin ise bu alanların sınırlandırması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar rekreatif alanlarda çocuk oyun parkının bulunmamasını, kamelya, oturma bankalarının eksik veya yetersiz olduğunu ve rekreasyon alanlarının yeşil alan bakımından eksik oluşunu da ayrıca görüş olarak belirtmişlerdir.

Kişi başına düşen yeşil alanın miktarının 10 metre kare olması gerekirken Batman kenti için bu rakam 5 metre karedir. Bu da kent açısından önemli bir sorun oluşturmaktadır (Batman Belediyesi, 2017). Kentte bulunan yeşil alanların, kente güzel görünüm ve mekan düzenlemesi faydalarının yanı sıra ekolojik faydaları da bulunmaktadır. Bu faydalar; mikroklimatik etkisi, gürültü ve tozu engellemesi, canlılar için biyolojik yaşam yeri olması, rüzgâr için bir perde görevi üstlenmeleri, toprak ve su erozyonuna bir set olmaları biçiminde açıklanabilir. Mekanın düzenlenmesi görevi bakımından açık yeşil alanlar; kentsel yaşam alanı ve alt yapı tesisleri ile yerleşim alanının ulaşım kolaylığı için rezerv olması, doğa ile kentin müteakabil etkileşimine olanak sağlaması, kent-doğa etkileşimini sağlayan parçalı kent yapısına imkan sağlaması gibi birçok görevde bulunurlar (Dilek ve Açıksöz, 1997).

Batman halkının ve turistlerin günübirlik kullanımına cevap verebilecek, boş zamanlarını aktif ve verimli olarak değerlendirebilmeleri için yeterli özellikte rekreasyon alanı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Batman kentinin doğal ve kültürel kaynakları dikkate alınarak kentlinin ve kente gelen turistlerin ihtiyaçlarını nitelik ve nicelik bakımından yeterli alanlarda karşılayabilmeleri için önlemler alınması gerekmektedir.

Petrol işletmeleri dışında bölge halkının gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Özellikle GAP Projesi tamamlandıktan sonra tarım alanında daha çok verim elde edeceği düşünülen kent nüfusunun daha çok artacağı da bir gerçektir. Batman kent merkezinde yeşil alanlar az bulunsa da özellikle Sason ve Kozluk ilçelerinde yeşil alanların çokluğu, dağları, akarsuları, kanyon ve vadileri ve kaplıcası ile doğa ve dağ sporları, sağlık turizmi ve su sporları ile turizm merkezi olmaya adaydır. Kentin bu özellikleri değerlendirilmeli, desteklenmeli ve spor yarışmaları ile kentin tanıtımı yapılmalıdır.

Batman Kenti tarihi alanları ve doğal güzellikleri ile turizm bakımından önemlidir. Araştırma sonucunda katılımcıların en çok tercih ettiği yer Hasankeyf Tarihi Alanlarıdır. Fakat bu alanlarda dikkat edilmesi gereken önemli hususlar bulunmaktadır. Özellikle tarihi alan tahribatı bunların başında gelmektedir. Günübirlik ziyaretçilerin büyük çoğunluğu şehir merkezinden bir kısmı ise çevre ilçe ve köylerden oluşmaktadır. Buna bağlı olarak da alanda yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği meydana gelmektedir ve tarihi alan bakımsız kalmaktadır. Önemli bir turizm merkezi olan ilçede sadece bir tane pansiyon bulunmaktadır. Bu nedenle gelen turistler konaklayamamakta ve ya şehir merkezine yada çevre illere yönlendirilmektedir. Batman kentinin sayı olarak çok rekreatif alanı bulunmasına rağmen en çok tercih edilen yerleri Kırda Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı olmaktadır. Bunun sebebi ise bu alanlardaki rekreasyon donatılarının eksiksiz olmasıdır. Ayrıca katılımcıların gittikleri rekreasyonel alanların ulaşımının kolaylığını ve buldukları rekreatif alanda büfe-lokanta, çocuk oyun park alanı, masa-sandalye bulunmasını tercih etmektedirler.

Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı; anket katılımcılarının ikinci tercih yeri olmuştur. İki bölüm halinde yapılan mesire alanının bir bölümü sorsal faaliyetler, diğer bölümü ise sanatsal faaliyetler (amfi tiyatro), dinlenme alanları ve yeşil alandan oluşmaktadır. Yeşil alan eksikliği dikilen ağaçlar büyüdükçe giderilecek olan alanda büfe-lokanta bulunmayışı hazır yiyecek yemek isteyen ziyaretçilerini engellemektedir. Kamu işletmeleri veya özel işletmelerin bu alanda hazır yiyecek sağlamak için işletme açmaları gerekmektedir. Aynı sorun Gercüş KırkatGöleti Mesire Alanında da karşımıza çıkmaktadır. Rekreatif donatı bakımından eksik bulunmayan mesire alanında büfe-lokanta imkânına ulaşamamaktadır. Yerel yönetim veya özel işletmelerce gölet değerlendirilmeli, lokanta, büfe veya çay bahçesi imkânları sunan işletmeler kurulmalıdır. Göletin etrafı da yeşillendirilip gölette gezintiler düzenlenmelidir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanları sayı bakımından yeterlidir fakat yetersiz görülmektedir. Bu alanların eksik görülme sebebi yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamasıdır. Rekreasyonel alanlar rekreasyonel faaliyet açısından yeterli donanım ve olanağa sahip alanlar haline dönüştürüldüğü zaman hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artacaktır.

Batman Baraj Gölünün çevresine mutlaka bir mesire alanı oluşturulmalıdır ve bir park işletim tesisi kurulmalıdır. Göletin belirli alanları kent halkının eğlenip dinlenebilecekleri ölçüde değerlendirilmelidir. Alana piknik masaları, kamelyalar, çocuk oyun alanları, çeşme, mescit ve wc-lavabo konulmalıdır. Yani alan bir rekreasyon alanına dönüştürülmelidir. Aynı şekilde Batman Çayı Kıyısına da uygun alanlara kamelyalar, oturma bankları, piknik masası, çeşme, çocuk oyun alanları ve wc-lavabo konulmalıdır. Batman Çayı ıslah projesi tamamlandığında ise çay kenarı bir rekreasyon alanı olarak, rekreatif donatı bakımından eksiksiz hizmet vermeye başlayacaktır.

Batman rekreasyonel aktivite bakımından fazla imkana sahip olmasına karşın, insanların tüm ihtiyaçlarına cevap verebilen rekreasyon alanı sınırlıdır. Bu sayı artırılmalıdır. Özellikle Sason kanyonu, çayı, vadileri ve insanı büyüleyen doğal güzellikleri rekreasyon alanlarının çoğaltılması ve etkili tanıtılmasıyla keşfedilebilir. Sason, dağ ve doğa sporları ve yüksek debiyle akan Sason çayında ise su sporları ile bir turizm merkezine dönüştürülebilir. Bu alanlara spor merkezleri kurulmalıdır. Spor yarışmaları yapılmalıdır. İlçe tüm güzelliğiyle tanıtılmalıdır.

Kozluk Aynegebire mesire alanı da doğal tabiat güzelliği ve içinden akan Değirmendere Çayıyla rekreasyon alanı olarak değerlendirilmelidir. Alana kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler veya özel işletme eliyle olsun rekreatif alanlar yapılmalıdır. Alan rekreasyonel donatı açısından tamamlanmalıdır. İçerisinde yürüyüş parkuru, çocuk oyun alanı, lokanta, büfe, çay bahçesi ve istenirse kendin pişir-kendin ye için piknik alanlarında içinde bulunduğu tesisler kurulmalıdır ve bölgenin içinde bulunduğu doğal güzellikler değerlendirilmelidir.

Kent merkezinde bulunan Yaşar Kemal Kent Ormanında da düzenlemeler yapılmalıdır. Alan kullanım derecesinin azlığı sebebiyle kendi haline kalmış durumdadır. Bu durum da tercih edilme olanağını gitgide azaltmaktadır. Yeşil alan açısından yeterli olmayan kent merkezinde bulunan ve ulaşım açısından büyük kolaylıkları olan orman gerekli düzenlemeler yapılarak değerlendirilmeli ve cazip hale getirilmelidir. Küçük bir işletme kurularak çay bahçesi haline dönüştürülmelidir. Rekreasyonel donatılar tamamlanmalı ve bakımı ve temizliği yapılmalıdır. Kent ormanında güvenlik ve temizlik görevlisi çalıştırılmalıdır.

Şehir merkezinde yer alan Atatürk parkına ulaşım çok rahat yapılmaktadır. Bu nedenle park yoğun kullanım altındadır. Rekreasyonel donatı eksikliği bulunmayan parkta temizlik görevlisi çalıştırılmalıdır, oturma bankları ve kamelyaların sayısı artırılmalıdır. Ayrıca çocuk oyun parkı genişletilmeli ve çeşitlendirilmelidir. Doğal güzellik bakımından birçok yere sahip olan batman ili

gerekli düzenlemeler yapıp, rekreatif alanlar rekreasyon faaliyeti için uygun hale getirildiği takdirde kent halkı için daha cazip hale geleceği görülmüştür.

Batman kent merkezinde ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının genel sorunu rekreatif donatıların temizlik bakımından yeterli olmamasıdır. Sayı olarak yetersiz ve temiz olmayan rekreatif donatılar anket sonucunda da katılımcıların önerileri arasında yer almaktadır. Yapılan öneriler arasında halkın bilinçlendirilmesi ve özellikle yoğun kullanım günlerinde bir temizlik personelinin bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Görevli bulundurulması belediye tarafından karşılanacağı gibi mesire alanlarına giriş-çıkış ücretlendirilerek de personel sağlanabilir.

Batman Kentinin rekreasyon problemlerinden birisi de ulaşım imkanlarının yetersizliğidir. Rekreasyon faaliyetinin yoğun olduğu günlerde belediye tarafından belirli bir ücret karşılığında servis aracı bulundurulması probleme çözüm olabilir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinin genel olarak en önemli ihtiyaçları, kentteki yeşil ve açık alanlar rekreasyonel faaliyetlere uygun olacak şekilde planlanmalı ve yapısal ve bitkisel bakım ve onarımları tamamlanmalıdır. Rekreasyonel alanlar çeşitli yönlerle ilgi çekici hale getirilmeli, park alanlarında kültürel ve sosyal faaliyetler yılın her döneminde düzenlenmeli ve kent sakinlerine değişik aktiviteler sunulmalıdır. Özellikle gençlere ve çocuklara yönelik eğlenceli oyunlar, yarışmalar, gösteri ve sergiler düzenlenmeli sportif faaliyetler organize edilmelidir. Özellikle gençlerin sanatsal faaliyetlere ilgisi çekilmeli fotoğraf, resim, heykel, çini, seramik gibi performans sanatları için alanlar oluşturulmalıdır.

Endüstrileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak bireylerin daha çok dinlenmeye ve sağlık açısından iyi oluşturma ihtiyacı duydukları kuşkusuzdur. Bu noktada bireylerin boş zamanlarını verimli geçirmelerinde rekreasyon alanlarının sayı ve nitelik açısından yeterli olması önemlidir. Batman ilinde belirli halk grubuyla yürütülen bu araştırmanın daha geniş bir örneklem grubuyla yürütülmesi, diğer illerde de benzer araştırmaların yapılarak farklı yönler ile araştırma sonuçları tartışılabilir.

Kaynakça

- Batman Belediyesi, (2017). <http://www.batman.bel.tr/icerik/25/726/aksoy-ilkoordinasyon-kurulu-toplantısına-katildi.aspx> (Erişim tarihi: 13.11.2018)
- Dilek, F., Açıksöz, S., (1997). *Ankara Kentsel Değişim Sürecinde Yeşil Alan Olgusunun Bu Gün Ki Durumu*, Ankara Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Syf: 127-137. Tmmob, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Karasar, N. (1996). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, 8. Baskı, 3 araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şirketi, Ankara.
- Karatay, M. (2010). *Araştırmada Örneklem*.
- McLean, D.D., Hurd, A. R. (2012). *Recreation And Leisure İn Modern Society*, (Ninth Ed.) Jones And Bartlett Learning.
- Özbey, S., Çelebi, M. (2011). *Rekreasyon Temelleri İçinde Spor Bilimlerine Giriş*, Ankara: Spor Yayınevi, S. 241-270.
- Turizm Ve Tanıtma Bakanlığı (1978). Turizm Planlaması Genel Müdürlüğü, *Metropolitan Alan Rekreasyon Master Planı*. Ankara.
- Uzun, G., Altunkasa, F. M. (1997). *Rekreasyonel Planlamada Arz Ve Talep*, Genel Yayın No:6 Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:1, Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınevi.